

Tuchtrecht is meer dan straffen alleen

Het tuchtrecht bij bankiers en adviseurs wordt soms als te soft beschouwd. Dat komt omdat het vaak verward wordt met strafrecht. Maar het tuchtrecht draait lang niet alleen om straffen.

foto: HH

Het zelfreguleringsinstituut voor de effectenbranche Dutch Securities Institute (DSI) veroorzaakte in augustus van dit jaar veel commotie. Het DSI zou te lage boetes hebben opgelegd aan handelaren in de 'Euribor-zaak'. Ook de tuchtrechtelijke straf aan een handelaar zou te mild zijn.

Velen, onder wie de minister van Financiën, vonden dat deze beroepsbeoefenaren er te gemakkelijk vanaf kwamen. Was tuchtrecht in het verleden veelal een aangelegenheid binnen een beroepsgroep, in toenemende mate krijgt het externe werking en wordt het gezien als een teken van 'zelfreiniging binnen een beroepsgroep'. Wat schiet u als consument eigenlijk op met tuchtrecht?

Verskil tuchtrecht en civielrecht

Er is een fundamenteel verschil tussen een civielrechtelijke en tuchtrechtelijke procedure. Handelt een financieel adviseur niet in uw belang? Dan is het mogelijk genoegdoening te halen via een civielrechtelijke procedure. De burgerlijke rechter zal zich dan buigen over naleving van de gemaakte afspraken en vaststellen of de geëiste schadevergoeding moet worden toegekend. Het civiele recht behartigt dus de individuele belangen van procederende partijen.

Toch blijkt financiële genoegdoening niet altijd afdoende. Soms is ook een waardeoordeel over het handelen van de professional nodig. En soms wordt er aangestuurd op maatschappelijke boetedoening. Dat kan via het tuchtrecht. Het aantal behandelde klachten over advocaten en medici is bijvoorbeeld illustratief (zie kader).

Bankierseed

Dit zijn voorbeelden van tuchtrecht dat wettelijk geregeld is. Ook binnen de financiële sector heeft wettelijk tuchtrecht zijn intrede gedaan. Met ondertekening van de wettelijk verplichte verklaring die hoort bij de zogenoemde 'bankierseed', onderwerpt de bankmedewerker zich ook aan het tuchtrecht.

Er zijn daarnaast beroepen die een privaatrechtelijk tuchtrecht kennen. Een lidmaatschap van bijvoorbeeld de Federatie Financiële Planners (FFP) of het Dutch Securities Institute (DSI) brengt automatisch tuchtrecht met zich mee. In de praktijk blijken de aantallen tuchtrechtzaken hier overigens nog beperkt te zijn.

Maatschappelijk belang

Bij tuchtrecht staat het maatschappelijk belang van een juiste beroepsuitoefening centraal. Het is bijvoorbeeld in ieders belang dat een financieel adviseur zich als beroepsbeoefenaar volgens een bepaalde norm gedraagt. Er wordt dus een moreel oordeel gevraagd, waarbij het persoonlijke handelen van de beroepsbeoefenaar centraal staat.

De oorzaak van tuchtgerrechtelijke geschillen kan variëren van miscommunicatie (waarbij 'verontschuldigen' soms al voldoende zijn) tot ernstige misdragingen. Wat te denken van een zaak waarbij een adviseur van een bank een cliënt aanzet tot het investeren in dubieuze beleggingen. De buitenlandse aanbieder van deze beleggingen bleek ook nog eens een familielid van de adviseur. Het vermogen verdween spoorloos. In zo'n geval zal zeer mogelijk niet alleen een strafrechtelijk onderzoek plaatsvinden: er kan een civielrechtelijke verhaalprocedure ingesteld worden, maar ook tuchtrechtelijk kan hier een norm overschreden zijn.

Schade en schande

Jonathan Soeharno is advocaat en hoogleraar aan de UvA en geïnteresseerd in beroepsethiek en tuchtrecht. Hij constateert ook dat in de media civielrecht, strafrecht en tuchtrecht nogal eens door elkaar worden gebruikt. 'Als je leest dat het publiek de boete voor een tuchtrechtelijke overtreding te laag vindt, ziet men het tuchtrecht te snel als strafrecht. De echte tuchtrechtelijke sanctie blijft vaak onderbelicht, namelijk een aantekening in het register zodat deze persoon bijvoorbeeld niet meer aan de bak komt in een financiële instelling.'

'En begaat een financieel adviseur een tuchtrechtelijke overtreding, dan kán dit ook strafrechtelijk verwijtbaar zijn, maar dat hoeft niet.

En bij civielrechtelijke aansprakelijkheden geldt dat als er een schadevergoeding betaald wordt, daarmee niet per se is gesteld dat er ook tuchtrechtelijke verwijten te maken zijn.'

De norm

In zowel het civielrecht als het tuchtrecht wordt de 'redelijk handelend en bekwaam'-maatstaf gebruikt. Deze norm is in het tuchtrecht dan wel meer op het persoonlijk handelen van de beroepsgenoot toegespitst. Tuchtrecht toetst daarbij of een beroepsgenoot aan een minimumnorm heeft voldaan.

Deze norm is ook meteen een uitdaging. Want wat is de professionele norm zoals die binnen de groep wordt gedeeld? Wat is normaal en wat abnormaal? Of zoals minister Dijsselbloem het stelde tijdens een seminar

Dubieus

Wat te denken van een zaak waarbij een adviseur van een bank een cliënt aanzet tot dubieuze beleggingen?

Aantal behandelde klachten via tuchtrechter

	<i>Advocatuur</i>	<i>Zorg</i>
2010	1251	1524
2011	1200	1676
2012	1400	1572
2013	1584	1640
2014	1291	1575
2015	1078	1610

over integriteit in de financiële sector: 'De regels die de overheid stelt zijn een minimumnorm.' Hij riep de sector op om zelf na te denken waar de normen horen te liggen. Hier komt het civiel- en het tuchtrecht steeds vaker met elkaar in aanraking. De professionele norm kan ontstaan naar aanleiding van een maatschappelijk of sectoraal debat, maar ook door jurisprudentie.

Charlatans

Tuchtrecht heeft dus een eigen intentie. Het is niet bedoeld als strafrecht, het is geen civiel- of bestuursrecht maar kan hier wel een rol van betekenis in spelen. Immers, er wordt een individuele handeling afgezet tegen een norm vanuit een beroepsgroep. In die zin kan het verkrijgen van een gunstige tuchtrechtspraak wenselijk zijn voor andere vervolprocedures. Hoe dan ook, wellicht is het belangrijkste van tuchtrechtspraak dat het correctief en zelfs preventief werkt tegen charlatans en querulanten om meer of erger te voorkomen.

Tom Loonen is hoogleraar aan de VU-VBA opleiding van de Vrije Universiteit Amsterdam en directeur Wealth Management Services bij Insinger de Beaufort. Hij is lid van de Tuchtcommissie DSI en Tuchtrecht Banken.

ADVERTISING

inRead invented by Teads

Meest gelezen

Topman NXP verdient \$ 428 mln bij overname

DNB: 'Angstige particulieren hoeven geen goud te kopen'

Rechter wijst Noord-Iers veto over brexit af; pond direct lager